

Kirkens Nødhjelp anti-korrupsjonsarbeid i 2008

Som en del av Kirkens Nødhjelps anti-korrupsjonsarbeid publiserer vi med dette de underslag- og korrupsjonssakene vi arbeidet med å løse i fjor.

Av: Anne Kristin Sydnes (utenlandssjef) og Eivind Aalborg (stabssjef) i Kirkens Nødhjelp

Korrupsjonsbekjempelse står høyere på den norske agendaen enn noen gang. I Stortingsmelding nr. 13 som kom ut 13. februar, skriver regjeringen at den vil "sikre åpenhet og innsyn i norsk bistandsforvaltning". I NORADs nye utkast til prinsipper "For Norads støtte til sivil samfunn" (oktober 2008) er det et eget punkt om å "støtte effektiv bekjemping av korrupsjon i alle ledd av virksomheter." Dette er positive signaler.

Fra media har Kirkens Nødhjelp (KN) opplevd en sterk interesse for enkeltsaker hvor økonomisk mislighold har forekommet. KN synes det er betryggende at media dekker slike saker. Det er deres oppgave. Men vi er også interessert i en overordnet debatt om risikoen det faktisk innebærer å arbeide i land som er rammet av borgerkrig, og ofte mangler fungerende bankvesen, infrastruktur, rettsvesen og politi – og hvor krevende sikkerhetssituasjoner bidrar til å vanskeliggjøre vårt arbeid.

KN har nulltoleranse for alle former for økonomisk mislighold. Tiltak for å forebygge og avdekke korrupsjon og misligheter er innarbeidet i KNs rutiner og retningslinjer. Men som andre aktører som opererer i fattige land og konfliktområder, er heller ikke bistandsorganisasjoner forskånet fra virkeligheten. Og det er ofte der hvor risikoen er størst, at folk trenger vår innsats mest.

KNs bistandsbudsjett i 2008 var på 680 millioner kroner. Vi har rundt 360 partnere, fordelt på 55 land. Det er kun i en marginal del av vårt totale budsjett at det forekommer mislighold. Men det betyr ikke at vi ikke tar alle tilfeller svært alvorlig.

Åpenhet om dette temaet er også en trend utenfor Norge. Vi samarbeider nå med våre nordiske søsterorganisasjoner om anti-korrupsjonsarbeid, og danske Folkekirkens Nødhjelp ga nylig ut en anti-korrupsjonsrapport, hvor de publiserte sine korrupsjonssaker.

KN følger opp med å publisere de korrupsjonssakene vi har arbeidet med å løse i 2008:

Malawi: I april i fjor ble KN varslet om økonomiske uregelmessigheter hos partnerorganisasjonen PAC i Malawi. Utbetalingene til organisasjonen ble stanset umiddelbart, og NORAD og ambassaden i Malawi ble orientert. Uavhengig granskning viser at 292.061 kroner skal tilbakebetales NORAD. Lederen for økonomiavdelingen hos PAC er skiftet ut og politianmeldt, det samme gjelder to øvrige ansatte i økonomiavdelingen.

Malawi: Hos partnerorganisasjonen HWH oppsto det mistanke om økonomisk mislighold i 2006, og KN satte i gang en uavhengig granskning. Fra januar 2008 har vi gjenopptatt samarbeidet med organisasjonen, etter en opprydning hvor blant annet ledelsen ble skiftet ut. Som følge av saken tilbakebetaler KN 270.000 kroner til norske myndigheter.

Irak: Uavhengige undersøkelser som ble igangsatt i januar 2008 som en del av KNs oppfølgingsarbeid, avdekket at to ungdomssentre som en organisasjon mottok støtte til, var nedlagt uten at det hadde blitt gitt beskjed. Undersøkelsen lot seg ikke gjennomføre tidligere på grunn av sikkerhetssituasjonen. Organisasjonen kan ikke dokumentere drift etter desember 2007. Pengestøtten som kan ha gått tapt var på 450.000 kroner, og kom fra vår internasjonale allianse (ACT). KN avsluttet alt samarbeid med organisasjonen, og saken ble meldt til den irakiske ”Commision for Integrity”, som arbeider mot korrupsjon i Irak. Den lokalt ansatte som var ansvarlig for prosjektene ble sagt opp.

Pakistan: I forbindelse med jordskjelvet i Pakistan i 2005, samarbeidet KN med den amerikanske organisasjonen CWS. Høsten 2007 ble det oppdaget utilstrekkelige rutiner ved vann- og sanitærprogrammet. KN iverksatte en uavhengig granskning. Undersøkelsene viste at en ansatt hos CWS hadde utnyttet situasjonen og stjålet 120.000 kroner fra prosjektet. Vedkommende ble permittert og har nå sluttet i organisasjonen. Det har blitt utarbeidet skjerpede krav til rutiner, og det pågår nå en fullstendig revisjon. Mangelfulle rutiner gjør det sannsynlig at det også er ytterligere midler det kan være vanskelig å dokumentere bruken av. Den endelige konklusjonen ventes å være ferdig i april/mai i år, og vil da sendes til ambassaden og UD. Sluttrapporten vil også danne grunnlag for beslutning om eventuelle tilbakebetalinger fra CWS til KN, og fra KN til norske myndigheter.

I tillegg har vi arbeidet med å avslutte tre eldre korrupsjonssaker fra Niger, Somalia og Sudan. En underslagssak fra 2007 i Niger ble avsluttet i fjor ved at den sveitsiske organisasjonen HEKS som var ansvarlig for prosjektet, har tilbakebetalt summen på 800.000 kroner. Prosjektet ble gjennomført noe forsinket, og KN har ikke lidd økonomisk tap. I Somalia ble 39.634 amerikanske dollar underslått i perioden juni 2004 til april 2006. Kirkens Nødhjelp arbeider fortsatt med å få vedkommende dømt i det kenyanske rettssystemet. I forbindelse med et underslag utført av en lokalt ansatt i Sudan, i perioden fra juni 2002 til desember 2003, måtte Kirkens Nødhjelp i fjor betale tilbake 6.349.200 kroner til Utenriksdepartementet. Denne saken har ved flere anledninger vært omtalt i norske medier.

KN har valgt å drive partnerbasert bistand. Det vil si at vi i størst mulig grad kanalisere pengene gjennom lokale organisasjoner. Lokale partnere er vår store styrke, fordi de sikrer lokal medbestemmelse og deltakelse, som er viktige ingredienser for å skape en bærekraftig utvikling. Men vi er oppmerksomme på at dette også kan gjøre oss sårbare ved at vi er mer utsatt for korrupsjon. Bistandsfaglig sett er ikke veien å gå tilbake der vi var på 80-tallet – hvor man sendte ut flere nordmenn for å øke kontrollen. Vi vil heller intensivere vårt anti-korrupsjonsarbeid, og fremme åpenhet og anerkjennelse for dette arbeidet. Økt fokus vil på kort sikt føre til at vi oppdager flere saker, og vi er innstilt på at vi vil måtte håndtere flere slike saker i fremtiden.

Solide økonomisystemer og rutiner er en forutsetning for å oppdage økonomisk kriminalitet, og for å kunne rydde opp når slike situasjoner først oppstår. Givernes penger brukes ikke til denne typen tilbakebetalinger, ettersom KN bruker organisasjonens finansinntekter til å dekke opp for tap.

KN vil fortsette å arbeide mot korrupsjon, men vi kan aldri sikre oss fullt ut. Alternativet til å ta en viss økonomisk risiko, er å forlate sivilbefolkningen i land som Irak, Sudan og Somalia. Vår humanitære forpliktelse gjør at vi velger å bli – på tross av risikoen det innebærer.